

לקוטי תורה המבואר

מאמרים
על פרשיות התורה ומועדי השנה

מלוקטים מספרי
תורה אור ולקוטי תורה

ד"ה ויקחו אליך פרה אדומה
ביאור ענין מצות פרה אדומה ע"פ חסידות

מחולק לסעיפים עם פיסוק מלא,
בהוספת ביאורים, פיענוחים, הערות וציורים

פרשת חקת

שנה ג' | גליון קח

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וארבע לבריאה

©
כל הזכויות שמורות
למערכת ליקוטי תורה המבואר

הרב לוי געלב
עורך ראשי

הרב מנחם דאברוסקין – הרב ברוך וילהעלם
עורכים

בשורה טובה

לשמוע ולהוריד אלפי שיעורים בחסידות, בתניא, דרך מצותיך,
לקוט"ת ותו"א ועוד, באודיו או בכתב
נא לבקר באתר החדש והמפואר אוצר החסידות
otzerhachassidus.com

לקבל הגליונות באימייל או להקדיש הגליונות הבאים
(+1) 718-650-6295
LikuteiTorah@otzerhachassidus.com

לפרטים אודות מוקדי ההפצה בארה"ק וכן להשתתף בהוצאת ההפצה בארה"ק
050-4109309
L109309@gmail.com

יו"ל ע"י

הרב לוי געלב
(+1) 310-938-4016
info@maamaronline.com

מכון לעבדך באמת
בארה"ב (+1) 718-650-6295
בארה"ק 050-4109309
info@otzerhachassidus.com

פתח דבר

בשבת והודיה לה', מוגש בזה לפני ציבור הלומדים, מאמר "ד"ה ויקחו אליך פרה אדומה", בסדרת "לקוטי תורה המבואר", שהוא פירוש וביאור על מאמרי חסידות דפרשיות השבוע ומועדי השנה, מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה לרבינו הזקן נבג"מ זצוקלה"ה. ומטרתו להקל בלימוד ה'חסידישע פרשה' בכל שבוע.

הביאור מבוסס על המאמרים המיוסדים על דרוש זה וכן על עוד 'הנחות' מאותו הדרוש (כגון: מספר מאמרי אדמו"ר הזקן, תורת חיים, מאמרי אדמו"ר האמצעי, אור התורה וכו'). כמו כן נכתבו "ביאורי מושגים" - הסברה רחבה של מושגים יסודיים בחסידות, המופיעים במאמר.

גם ביאורי המושגים מיוסדים על מקומות אחרים בדא"ח אשר שם מבואר הענין באריכות וביאור יותר (כידוע ש'דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר').

כפי שנראה לעין הקורא, נשתפרו הקונטרסים בתוספת מרובה על העיקר ממה שהיו, בעריכת המאמרים ע"י צוות משפיעים שיחי, עימוד ועיצוב חדש, וגם הגהה יסודי שיהיה נקי ומנופה מכל טעותי הדפוס, ועוד הרבה תיקונים אשר כל הרואה יאמר ברקאי.

לבקשת רבים, ניתן לקבל הקונטרסים מדי שבוע בשבוע באימייל, לקבלו נא לשלוח אימייל לכתובת: subscription@otzerhachassidus.com, וכן אפשר להוריד את הקונטרס, וכמו כן גם הקונטרסים האחרים שי"ל על ידינו בכתובת: otzerhachassidus.com.

כבר אמר דוד המלך ע"ה "שגיאות מי יבין", יתכן כי נפלו אי הבנות בעניינים המבוארים או טעותי הדפוס וכדומה. על כן שטוחה בקשתנו בפני ציבור המעיינים בקונטרס - לשלוח את הערותיהם ונתקנם בבוא העת אי"ה.

כתובת למשלוח הערות: likuteitorah@otzerhachassidus.com

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

כ"ד סיון – ה'תשע"ד

בברכת שבתא טבא

הרב לוי געלב

מכון לעבדך באמת

ד"ה
ויקחו אליך
פרה אדומה וגו'

ביאור ענין מצות פרה
אדומה ע"פ חסידות

מאמר זה הוקדש

לזכר נשמת צדיק

ב"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל

בן הגה"ק רבי לוי יצחק שניאורסאן

מליובאוויטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

נלב"ע ג' לחודש תמוז ה'תשנ"ד

תוכן המאמר

פרק א

מקור הרוחני לטומאת מת, וכיצד בכוח הפרה אדומה דווקא להעביר טומאה זו.....ז

פרק ב

ענין שריפת הפרה אדומה, ופעולתה הרוחנית בהעברת הטומאה.....יד

פרק ג

ביאור ענין 'קידוש מי חטאת', מהי בחינת 'מים חיים' ופעולתם בנתינתם באפר הפרה.....טז

פרק ד

תוכנה הרוחני של הזיית מי חטאת. מדוע אשה פסולה להזות, וקטן מותר להזות.....יט

פרק ה

ביאור הנחיצות של עץ ארז, אזוב, ושני תולעת במי חטאת והעברת טומאת מת.....כד

ב"ה. לקו"ת פ' חקת, ד"ה ויקחו אליך פרה אדומה [ס, א - סא, א]

פרשת חקת

ס א ויקחו אליך פרה אדמה. איתא במשניות פרק ה' דמסכת פרה, ומייתי לה ביבמות^א, הכל כשרים לקדש מי חטאת אפילו אשה, חוץ מחרש שומה וקטן. ולענין הזאה הוא איפכא, שהקטן כשר להזות ואשה פסולה, וכדאיתא במשניות סוף פרק בתרא דפרה, הכל כשרים להזות חוץ מטומטום ואנדרוגינום והאשה כו', יעויין שם דקטן מזה, ובגמרא שם ילפינן לה מקראי. וצריך להבין הטעם שבהזיה אשה פסולה וקטן כשר, ובקידוש הוא להיפוך

פרק א

מקור הרוחני לטומאת מת, וכיצד בכוח הפרה אדומה דווקא להעביר טומאה זו

"ויקחו^א אליך פרה אדמה"^ב.

[פסוק זה מדבר במצות פרה אדומה, שבאה לטהר מי שנטמא בטומאה הכי חמורה, טומאת מת.

ומאמר זה יבאר את הסוד הטמון במצוה זו, מדוע על ידי שריפת הפרה לאפר ונתינת האפר במים חיים ניתן לטהר טומאה חמורה זו, ומהי בחינת הפרה האדומה, מהו ענין שריפתה, ובמה משמשים העץ ארז, האזוב והשני תולעת במצוה זו. ומהי משמעותה של מצוה זו בעבודת האדם לקונו.

תחילה ידייק בכמה פרטים בהלכות קידוש מי חטאת והזאת מי חטאת:]

איתא במשניות פרק ה' דמסכת פרה, ומייתי לה ביבמות^א: 'הכל כשרים לקדש מי חטאת - לעשות את מי החטאת (נתינת אפר הפרה אל המים חיים), אפילו אשה, חוץ מחרש שומה וקטן'.

ולענין הזאה - הַזָּאת מי חטאת על האדם הטמא - הוא איפכא - ההלכה היא הפוכה מהנ"ל: שהקטן כשר להזות, ואשה פסולה.

וכדאיתא במשניות סוף פרק בתרא דפרה: 'הכל כשרים להזות, חוץ מטומטום ואנדרוגינום והאשה כו' - הרי שהאשה פסולה, יעויין שם דקטן מִזֶּה - קטן כשר להזות. ובגמרא שם ילפינן לה מקראי - לומדים זאת (הלכות אלו) מפסוקים.

וצריך להבין הטעם שבהזיה אשה פסולה וקטן כשר, ובקידוש הוא להיפוך ממש, כנזכר לעיל.

הנהגות צמח צדק

א. פרק ח' דע"ב ב' וביומא ד' מ"ג.

המאמר בהרחב ביאור במאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ע' א'שפג.
2. במדבר יט, ב.

1. הביאור של דרוש זה מיוסד על מאמרים אלו: הנהגת כ"ק אדמו"ר האמצעי במאה"ז פרשיות ע' תרסו. נוסחא אחרת שם ע' תרעה.
קיצורים באוה"ת במדבר כר-ו ע' א'תתפה.

ממש כנוזר לעיל. והענין, כי פרה אדומה היא באה לטהר טומאת מת, שהוא לדחות ולהעביר רוח הטומאה דש'ש קליפות הטמאות לגמרי, ואין בהם טוב כלל, דהיינו, שמהן נמשך קיום וחיות של המעשה דיבור ומחשבה של כל שם"ה לא תעשה שבתורה וענפיהן, שחיותם וקיומם מלמעלה הוא נמשך מש'ש קליפות הטמאות הנוזר במרכבת יחזקאל, רוח סערה, ענן גדול, ואש

- יש להבין את הטעם הפנימי לכך.

הדבר יובן בהקדים ביאור תוכנם הפנימי של קידוש מי חטאת והזאה, וכן תוכנם הפנימי של אשה וקטן, ולפי זה יתבאר הטעם שאשה כשרה באחת (קידוש) ופסולה באחת (הזאה) וקטן כשר באחת (הזאה) ופסול באחת (קידוש).

והענין - לבאר וליישב קושיא זו:

[ולהבין זה יש להקדים ביאור ענין פרה

אדומה בפנימיות הדברים:]

כי 'פרה אדומה' היא באה לטהר טומאת מת. מי חטאת הבאים מפרה אדומה באים לטהר את האדם שנטמא בטומאת מת "אבי אבות הטומאה" שהיא טומאה החמורה ביותר.

[ומבאר את משמעות הדברים ברוחניות:]

שהוא לדחות ולהעביר רוח הטומאה ד'ש'ש קליפות הטמאות' לגמרי, ואין בהם טוב כלל.

כחות הטומאה והסטרא אחרא נקראים 'קליפות'³, כשם שהקליפה מכסה על הפרי כך כחות אלו מכסים ומסתירים על אור הקדושה הנמצא בהם. והקליפות נחלקות לשני סוגים, קליפת נוגה, וג' קליפות הטמאות לגמרי.

'קליפת נוגה' פירושה קליפה והעלם על אור וחיות אלקי, אבל לא העלם גמור, כי 'נוגה' הוא לשון אור (כמו 'גיה חשכי'), היינו, שהאור האלקי המכוסה בקליפה זו איננו בהעלם גמור

בתוכו, אלא ניתן לברר את האור הזה מן הרע של הקליפה ולהעלותו לקדושה. ואילו ג' קליפות הטמאות לגמרי הן כחות אשר מעלימים לגמרי על אור אלקי ואי אפשר לפעול בהם בירור (עד עת קץ, שאז 'יבולע המות' [קליפה] לנצח').

והנה, הדברים המותרים (כגון מאכלים כשרים ומותרים באכילה) מקבלים חיותם מ'קליפת נוגה' ולכן מצד אחד אפשר להשתמש בהם לשם מצוה ולהעלותם לקדושה. ולאידך אפשר להוריד את הדברים הללו לטומאה ממש, אם ישתמש בהם בעבירה.

ודברים האסורים (כגון: חזיר ולקחת רבית, ומחשבת עבודה זרה, ודיבור לשון הרע) מקבלים חיותם מג' קליפות הטמאות לגמרי, שהאור האלקי הנמצא בהם נעלם ונסתר לגמרי, ולכן אי אפשר להעלות דברים אלו לקדושה ולא לקות וצריך לדחותם לגמרי.

וה'פרה אדומה' עניינה וכוונתה היא לטהר ולהעביר גם טומאה חמורה זו ששרשה מג' קליפות הטמאות לגמרי.

דהיינו, שמהן - מש'ש קליפות הטמאות הללו - נמשך קיום וחיות של המעשה דיבור ומחשבה של כל שם"ה [מצוות] לא-תעשה שבתורה, וענפיהן - כל האיסורים המסתעפים מהן, שחיותם וקיומם מלמעלה הוא נמשך מ'ש'ש קליפות הטמאות' הנוזר במרכבת

3. ראה בכ"ז בתניא ספ"ו, פ"ז. ובחסידות מבוארת שם עמ' רמ"ו ואילך וש"נ.

מתלקחת, והם נקראים פגרים מתים, לפי שאין בהם חיות מצד עצמם כלל. והעברה זו הוא על ידי פרה אדומה דייקא, ומים חיים כו', ועין ארז ואזוב כו'. כי פרה הוא פ"ר ה', פ"ר הוא גימטריא מנצפ"ך, שעולה כמנין פר. וה' הוא בחינת ה' גבורות מקור התחלקות האותיות. כי קול היוצא מהבל הלב

כי 'פרה' הוא [אותיות] פ"ר ה'.

[ביאור ענין פ"ר:]

פ"ר – הוא גימטריא מנצפ"ך⁷ - כל האותיות הסופית, שעולה כמנין פ"ר - ענין אותיות אלו הוא שמגבילות את התיבה ומסיימות אותה, שהרי כל אחד מה' אותיות אלו נכתב רק בסיום של תיבה. ועד"ז ענינם הרוחני של אותיות אלו הוא הגבלת ומדידת האור האלקי הבלי גבול. וזהו ענינו של פ"ר.

[ביאור ענין ה' מ'פרה:]

וה' – הוא בחינת ה' גבורות, מקור התחלקות האותיות.

ה' של פרה קאי על הה' גבורות עליונות, היינו, חמשה אופנים בצמצום השפע האלקי שירד מלהיות פשוט ומופשט לגדר התחלקות והגבלה⁸. שה' גבורות אלו הן המקור להתחלקות והאותיות האלקיות שתהיו בגדר להוות נבונים מוגבלים ונפרדים זה מזה, כפי שמשיך.

[מביא משל לה' גבורות אלו:]

החוצה, אינן קשורות לאדם עצמו. לפיכך, אינן נמנות בין המידות העיקריות) יש בהם הן ביטוי של 'חסד' והן ביטוי של 'גבורה'.

מצד אחד מהות המידות היא התפשטות וקירוב – חסד. שכן טבע המידות הוא לגלות קירוב ואהבה בין שני צדדים. כאשר אדם אוהב את חברו, הוא מלמד אותו דברי חכמה, ועושה עמו מעשי חסד. ואפי' מידת הגבורה והכעס מבטאים קשר וקירובה, ולכן אדם כועס רק על חברו או קרוב שעשה דבר לא כשורה, אך על אדם רחוק שאינו מכירו, אינו מתעורר בכעס (אב כועס על בנו, ולא על בנו של חברו).

יחזקאל⁴ "רוח סערה, ענן גדול, ואש מתלקחת" - כל דבר מקבל את חיותו וקיומו מהקדושה, כי רק בה יש את כוח ההחיות, רק שבדברים האסורים נמשך להם חיות אלוקי מאוד מצומצם המתלבש ומתעלם דרך שלוש קליפות הטמאות ואי אפשר לברר ולהעלות את הדברים הללו.

[ועתה מייחס קליפה זו לענין המיתה,

טומאת מת דווקא:]

והם נקראים פגרים מתים⁵, לפי שאין בהם חיות מצד עצמם כלל - שאין בקליפות חיות מצד עצמן כלל, אלא רק מה שמקבלים מן הקדושה.

והעברה זו - להעביר רוח הטומאה ד'שלוש קליפות הטמאות לגמרי - הוא על-ידי פרה אדומה דייקא - אפר הפרה, ומים חיים כו' - מים הבאים ממעיין דווקא, ועין ארז ואזוב כו' [ושני תולעת] - והטעם לכך יתבאר להלן.

[והולך ומבאר איך העברה זו נעשית על

ידי כל הדברים הללו, ומתחיל בענין אפר הפרה:]

4. ראה יחזקאל א, ג.

5. מברכת 'אלקי נשמה' מתפילה השחר.

6. טעמי ושער המצות וספר הליקוטים - להאריז"ל - ריש פרשת חוקת.

7. מאורי אור אות א' סעיף קיד "אפר פרה מנצפ"ך נשרפו סיגיהם ונמתקו פ"ר עם הכולל גימטריא אפר" - אוה"ת חקת ע' תת. וראם גם בטעמי המצות בלקו"ת להאריז"ל ריש פרשת חוקת.

8. ליתר ביאור בענין הה' גבורות:

חמש המידות העיקריות שהן חסד, גבורה, תפארת, נצח, והוד (שתי המידות האחרות, יסוד ומלכות, שייכות להשפעה

הוא קול פשוט, ומתחלק לאותיות בה' מוצאות הפה א' ח' ה' ע' מהגרון, ג' י' כ' ק' מהחך כו'. וכך למעלה, התחלקות אותיות הדיבור למעלה הוא בבחינת מלכות, ואתה מחיה את כולם, הוא על ידי בחינת גבורות, וכמו כן הוא למעלה בבינה, בחינת אותיות המחשבה, שהן גם כן בחינת אותיות כמו אותיות הדיבור, התחלקותן לאותיות פרטיים הוא גם כן על ידי בחינת גבורות, והוא בחינת גבורות דאימא.¹

פרטיות נפרדות ושונות זו מזו, דוגמת ה' המוצאות של פה האדם, הוא על-ידי בחינת גבורות.

כלומר, ענין הדיבור באדם מורה על היציאה וההתגלות החוצה להתייחס אל הזולת, וכך ענינו למעלה, המשכת שפע וחיות אלקית להוות ולהחיות את הנבראים המוגבלים. והמשכת שפע זה נעשית באמצעות ספירת המלכות שנמשלה לפה ודיבור האדם, שענין המלכות הוא להעלים ולהסתיר על האור האלקי של הספירות העליונות כדי שיהיה בערך לרדת אל העולמות התחתונים.

כי קול היוצא מהבל חלב הוא קול פשוט - ללא ציור והתחלקות, ומתחלק לאותיות בה' מוצאות הפה² - [אותיות] א' ח' ה' ע' מהגרון¹⁰, ג' י' כ' ק' מהחך כו' [ב' ו' מ' פ' והשפתיים, הלשון, והשיניים] - שה' מוצאות הללו מורות על הה' גבורות.

וכך למעלה, התחלקות אותיות הדיבור למעלה הוא בבחינת מלכות - כמאמר הזוהר 'מלכות פה', "וְאַתָּה מְחִיָּה אֶת כּוֹלָם"¹¹ - 'אתה' רומז לאותיות אל"ף ועד תי"ו, ואות ה' ד'אתה' רומזת לה' גבורות הפועלות בהקול התחלקות לאותיות

הנחות צמח צדק

ב. עיין מה שנתבאר מזה בד"ה 'והניף הכהן את העומר' [לקו"ת אמור לו, א], בענין: 'שעורה' - שעור ה' - וזה לשונו שם: "והענין הוא, כי שעור ה' היינו התחלקות ה' גבורות לחלקים רבים להחיות הנבראים רבים שונים זמ"ז מחנה מיכאל כו' שבהתחלקות זו הוא מה' גבורות המפרידות ומחלקות להקל פשוט שיתחלק לחלקים רבים באותיות הדבור ודרך כלל מתחלק לה' מוצאות הפה אחה"ע מהגרון בומ"ף משפטים כו'. ואח"כ נתחלק לרבוא רבבות צירופי אותיות ממוצא זה עם מוצא זולתו שמהם הוא סיבת התהוות המלאכים והנשמות בלי מספר. כמ"ש אלף אלפין ישמשוניה דהיינו ע"י התחלקות צירופי אותיות שבעשרה מאמרות יהי אור כו'. ושרש הה"ג הוא מה"ג דאימא דהיינו בחי' התחלקות האותיות במחשבה שהם בחי' אותיות דאימא שנק' פתוחי חותם דהיינו ביסוד דאימא שכפי התחלקות צירופי האותיות במחשבה כך נמשך הדבור לדבר צירופי' הללו דוקא והיינו כפי הרצון שיש לו באיזה צירופי אותיות כך הוא מחשב וממילא אח"כ נמשך כן בדבור". עוד נתבאר מזה במקום אחר על פסוק 'אדני' שפתי תפתח' [סידור עם דא"ח רלו, ד ואילך].

וההגבלה הקיימת בכל אחת מחמש המידות (ע"פ שיעורים בחסידות שער היחוד והאמונה).

9. וראה דרך מצוותיך מצות הקרבת העומר פ"א.

10. ראה ספר יצירה פ"ב מ"א. תשובות וביאורים (קה"ת תשל"ד) סעיף עג ע' 62 הערה 1. וראה שער היחוד והאמונה פרק ב.

11. נחמ" ט, ו.

וההבדל בין שיש בזה בין מידת החסד למידת הגבורה הוא: בחסד הוא (קירוב) בדרך של קירוב ואהבה גלויה, ואילו הכעס והגבורה הן (קירוב) בדרך של ריחוק, אך, בעיקרו של דבר, כל המידות מגלות קירוב בין האדם לזולתו. מאידך, מדות הן מלשון מדידה והגבלה - גבורה.

זהו אפוא, התוכן של ה' חסדים - הקירוב והגילוי שיש בחמשת המידות (העיקריות), והה' גבורות - המדידה

וַחֲנָה עֵיקָר הַהִתְחַלְקוֹת הוּא כְּדִי לַהֲחִיּוֹת וּלְהוֹת נִבְרָאִים בְּעָלֵי גְבוּל, כִּי בִּאֲצִילוֹת אֵיהֶוּ וְחִיּוּהִי וּגְרָמוּהִי חֵד כּו', אֵךְ עַל יְדֵי הַהִתְחַלְקוֹת וְהַהֲשֵׁת לְשִׁלּוֹת הַנ"ל, מִקְבָּלִים חַיּוֹת גַּם שְׁלֹשׁ קְלִיפּוֹת הַטְּמָאוֹת, עַל יְדֵי בַחֲנִית נּוֹגַהּ שִׁישׁ בַּה גַּם כֵּן ה' גְּבוּרוֹת, וְשֵׁם הֵם גְּבוּרוֹת קְשׁוֹת^ג, שֶׁנַּעֲשֶׂה בַחֲנִית הַהִתְחַלְקוֹת וְהִישׁ מִמֶּשׁ, בַּחֲנִית טוֹרָא דְּפִרּוּדָא. מַה שְּׁאִין כֵּן לְמַעֲלָה, הַגֵּם

כִּי בִּאֲצִילוֹת 'אֵיהֶוּ וְחִיּוּהִי וּגְרָמוּהִי חֵד כּו'¹⁴ - אֲצִילוֹת הוּא "אַלְקוֹת מִמֶּשׁ" (תַּנִּיא פֶּרֶק מֵט), וְאִין בּו שׁוּם הַתְּחַלְקוֹת וְתַחוּשָׁה שֶׁל פִּירּוּד, אֲלֵא הַתְּכַלּוֹת וְהַתְּאֲחָדוֹת, וְלִכֵּן נֹאמֵר בּו שְׁאֹר אִין סוּף כ"ה עֲצָמוּ וְהַחֲיּוֹת שֶׁלּוּ מֵאוּחָדִים, וְהוּא וְהַכִּלִּים שֶׁלּוּ מֵאוּחָדִים. וְלִכֵּן יֵשׁ צוּרֵךְ בַּבַּחֲנִית אוֹתִיּוֹת לְפַעוֹל הַתְּחַלְקוֹת וְצִיּוֹר בַּחֲיּוֹת בִּלְתִּי מוֹגְבֵּלֶת וּבִלְתִּי מוֹגְדֵרֶת זֶה שֶׁתִּהְיֶה בְּעֶרֶךְ לַהֲחִיּוֹת אֵת הָעוֹלָמוֹת וְהַנִּבְרָאִים הַמוֹגְבֵּלִים.

אֵךְ - לְמִרּוֹת שְׁכוּנוֹת הַהִתְחַלְקוֹת הֵיא רֶק לְגִירוֹם יִרִידַת הַחַיּוֹת לַהֲחִיּוֹת נִבְרָאִים מוֹגְבֵּלִים אֵךְ לֹא נִפְרָדִים - בְּכֹל זֹאת - עַל־יְדֵי הַהִתְחַלְקוֹת וְהַהֲשֵׁת לְשִׁלּוֹת הַנ"ל - הַנִּגְרָמַת בִּאֲמַצְעוֹת הָאוֹתִיּוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת, מִקְבָּלִים חַיּוֹת גַּם 'שְׁלֹשׁ קְלִיפּוֹת הַטְּמָאוֹת', עַל־יְדֵי בַחֲנִית 'נוֹגַהּ' - קְלִיפַת נּוֹגַהּ, שִׁישׁ בַּה גַּם כֵּן ה' גְּבוּרוֹת - שְׁפּוּעֵלוֹת יִרִידָה וְצִמְצוּם נוֹסָף בְּהָאוֹר, וְשֵׁם הֵם גְּבוּרוֹת קְשׁוֹת^ג - גְּבוּרוֹת חֲזָקוֹת וְתִקְיָפוֹת בִּיּוֹתֵר, שְׁפּוּעֵלוֹת צִמְצוּם גָּדוֹל מְאוֹד, שֶׁנַּעֲשֶׂה בַחֲנִית הַהִתְחַלְקוֹת וְהַיִּשׁ מִמֶּשׁ, בַּחֲנִית 'טוֹרָא דְּפִרּוּדָא'¹⁵ [הֵרִים שֶׁל פִּירּוּד] - כֹּאשֶׁר הַחַיּוֹת הָאֲלֵקִית יוֹרֵדֶת וְעוֹבֵרֶת דֶּרֶךְ קְלִיפַת נּוֹגַהּ וְדֶרֶךְ הַה' גְּבוּרוֹת שְׁלֵה, נַעֲשִׂית בַּבַּחֲנִית הַתְּחַלְקוֹת וּפִירּוּד בְּתַכְלִית, עַד כְּדִי כֵךְ שֶׁהִבְרָאִים הַמִּקְבָּלִים חַיּוֹתם מַחֲיּוֹת מוֹעֲטֵת זֶה

וְזֶהוּ שֶׁעֵיקָר בְּנִינָה שֶׁל הַמַּלְכוּת הוּא עַל יְדֵי הַגְּבוּרוֹת, שֶׁכֵּן עֲנִין הַגְּבוּרָה הוּא הָעֵלֶם וְצִמְצוּם עַל הָאוֹר הָאֲלֵקִי, אוֹתוֹ הִדְבֵּר שֶׁהַמַּלְכוּת פּוֹעֶלֶת. וְזֶהוּ שֶׁחֲמִשֶּׁת הַגְּבוּרוֹת הֵן מַחְלָקוֹת אֵת הַשְּׁפַע הָאֲלֵקִי, הֵינּוּ, עַל יְדֵי הַגְּבוּרוֹת דְּמַלְכוּת - דִּיבּוּר הָעֲלִיּוֹן.

וּבְמִוְכָן הוּא לְמַעֲלָה בְּבִינָה - לְמַעֲלָה מֵאוֹתִיּוֹת הַדִּיבּוּר שֶׁל הַקִּב"ה כְּפִי שִׁיּוּצָאוֹת דֶּרֶךְ הַה' גְּבוּרוֹת דְּמַלְכוּת, כֵךְ יֵשׁנוּ דְבַר זֶה בַּבַּחֲנִית בִּינָה, בַּחֲנִית אוֹתִיּוֹת הַמַּחֲשָׁבָה¹² - שֶׁכֵּנִגְד בִּינָה, שֶׁהֵן גַּם כֵּן בַּחֲנִית אוֹתִיּוֹת כְּמוֹ אוֹתִיּוֹת הַדִּיבּוּר - רֶק שֶׁהֵן דְּקוֹת וְרוּחַנִיּוֹת יוֹתֵר, הַתְּחַלְקוֹת לְאוֹתִיּוֹת פֶּרִשִׁיִּים הוּא גַּם כֵּן עַל־יְדֵי בַחֲנִית גְּבוּרוֹת, וְהוּא בַחֲנִית גְּבוּרוֹת ד' אִימָא' - הַגְּבוּרוֹת שֶׁל בִּינָה הַפּוֹעֵלוֹת הַגְּבֵלָה וְהַתְּחַלְקוֹת בְּהָאוֹתִיּוֹת שֶׁבְּבִינָה, הֵינּוּ, בְּהַחֲיּוֹת הָאֲלֵקִית הָעֲלִיוֹנָה וְהַמּוֹפְשֵׁט יוֹתֵר שֶׁמְקוֹרָה בַּבַּחֲנִית הַבִּינָה.¹³

וַחֲנָה, עֵיקָר [מִטְרַת] הַהִתְחַלְקוֹת הוּא כְּדִי לַהֲחִיּוֹת וּלְהוֹת נִבְרָאִים בְּעָלֵי גְבוּל¹³.

הָאוֹר הָאֲלֵקִי כִשְׁלַעֲצָמוּ הוּא פְּשוּט וּמוֹפְשֵׁט מְכֹל צִיּוֹר וּגְדֵר, וּמִטְרַת הָאוֹתִיּוֹת הֵיא לְפַעוֹל הַתְּחַלְקוֹת וִירִידָה כִּלְלִית בְּאוֹר וְחַיּוֹת זֶה, שֶׁתִּהְיֶה בְּעֶרֶךְ לַהֲשִׁפִּיעַ חַיּוֹת וְקִיּוֹם לְנִבְרָאִים מוֹגְבֵּלִים.

הַנְּחֻת צִמְח צֶדֶק

ג. וְעִיִּין בְּעֵין חַיִּים שְׁעַר קְלִיפַת נּוֹגַהּ סוּף פֶּרֶק ג'. וּבִלְקוּמֵי תוֹרָה פֶּרֶשֶׁת חֻקַּת בְּטַעְמֵי מִצְוֹת.

14. תִּיקוּנֵי זֶהר בַּהֲקִדְמָה (ג, ב).

15. זֶהר חֵלֶק א קֶנַח, א.

12. זֶהר פֶּנַחֵס רַכֵּט, ב.

13. מוֹבָא בְּבִיאוּרֵי הַזֶּהר לַהֲצ"צ כֶּרֶךְ-ב ע' תִּשְׁמַב.

שיש בחינת ההתחלקות המדריגות, מכל מקום, כיון שהם בבחינת ביטול כמו שכתוב וצבא השמים לך משתחווים, הרי הם מתאחדים, וכנודע מענין שבעים נפש יוצאי ירך יעקב, שאף שהם שבעים, מכל מקום נאמר בהם נפש, לשון יחיד, על ידי שהם בבחינת ביטול. מה שאין כן בנוגה הוא בחינת הפירוד והתחלקות ממש, לפי שהיא בחינת יש. וזהו כל עיקר ענין בחינת נוגה,

של כל אחד בפני עצמו, הרי הם יכולות להתאחד זו עם זו, למרות שהם בדרגות שונות ונפרדות.

וכנודע¹⁷ מענין 'שבעים נפש' יוצאי ירך יעקב, שאף שהם שבעים - התחלקות נפשות שונות ונפרדות, מכל-מקום, נאמר בהם 'נפש', לשון יחיד¹⁸ - כי כל הנפשות מתאחדות, על-ידי שהם בבחינת ביטול - שבאים מבחינת יעקב, שהוא בטל לגמרי לה', וכך נפשות יעקב היו בביטול גדול, ולכן היו בהתאחדות למרות ההתחלקות שבהם.

מה-שאינ-כן ב'נוגה' הוא בחינת הפירוד והתחלקות ממש, לפי שהיא בחינת 'יש' - היפך הביטול, לכן המציאות של כל אחד היא בתוקף ונרגשת ביותר, ואי אפשר להם להתכלל ולהתאחד.¹⁹

יכולים להחשיב את עצמם כ'יש' ומציאות עצמאית בפני עצמה, ללא שום הכרה שחיותם באה מאלקות. ומכך נמשכת ירידה נוספת, שהאור האלקי נמשך להשפיע חיות ל'שלש קליפות הטמאות לגמרי', העלם גמור על אלקות.

מה-שאינ-כן למעלה - בדרגות עליונות יותר באלקות, הגם שיש בחינת ההתחלקות המדריגות - דרגות עולמות ונבראים מחולקים שונים ומובדלים זה מזה, מכל-מקום, כיון שהם בבחינת ביטול - כי מאחר שהן דרגות עליונות, הן קרובות יותר לאלקות, ועדיין ביכולתן להרגיש את החיות האלקית השופעת בהן להחיותן, ובמילא מתבטלות לנגדה, כמו שכתוב¹⁶ "וַיִּצְבֹּא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים" - שצבא מעלה הם משתחווים מתוך ביטול מוחלט לה', הרי הם מתאחדים - בגלל הביטול שלהם והעדר היישות

הנחות צמח צדק

ד. כי למעלה מה' גבורות דאימא, אדרבה - לא רק שאינן גורמות לישות, הם הגורמים וממשיכים ביטול היש' - שכיון שהיא גבורה וצמצום עדיין ישנה מציאות וישות, אבל מאחר שהיא גבורות דבינה, דרגה גבוהה מאוד, נמשכת בהם בחינת ביטול, 'ביטול היש', כי הם גבורות ממותקות, שענין הגבורה [הזאת] הוא על דרך משל למטה ענין 'לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע' (ברכות ה, א) - גבורה לצורך דבר טוב וקדוש, וכמו שנתבאר במקום אחר על פסוק 'וגם אתה תדין את ביתי'. כך הוא ענין ה' גבורות דבינה הנמשכים למלכות - כאותיות המחשבה הנמשכות לאותיות הדיבור, אשר מזה - מהמשכה זו מה' גבורות דבינה - נמשך ומשתלשל בבריאה-יצירה-עשיה ענין גבריאל - שבא ממידת הגבורה כנרמז בשמו - המעורר הנשמות לעבודה - גבורה הפועלת ביטול, שזו גבורה ממותקת, כמו שכתוב בזהר חלק ג' ויקרא דף כ"ג סוף עמוד א ובפרשת שלח דף קע"א סוף עמוד ב. ועיין מה שנתבאר מזה על פי מאמר הזהר חלק ב' פקודי דף רל"ג עמוד א בפסוק 'והנה איש מראהו כמראה נחשת וגו'" [ביאורי הזהר לאדה"א נז, א ואילך. עם הגהות וכו' ביאורי הזהר להצ"צ-א ע' רצב ואילך]. והיינו, כי שרש ה' גבורות העליונות הם אדרבה המעוררים ביטול היש', וכמו שנתבאר מזה גם בן בד"ה 'ארנ"י' שפתי תפתח' [סידור עם דא"ח ע' רלז, א]. ועיין מה

תרכ"ז ע' ריח. שעת"ע, ד ובהערה 87.

18. רש"י בראשית מו, כו בשם ויקרא רבה.

16. נחמי" ט, ו.

17. ראה תו"א פ' נח יא, א. הוספות למג"א קיז, ג. לקו"ת

ראה ל, א. סה"מ תרל"ג ח"ב ע' תקלד בשם הה"מ.

שאינה כמו שלש קליפות הטמאות שהם רע גמור. והגם שנוגה גם כן חציה רע, היינו חציה, אבל חציה טוב, ואף על פי כן, גם הטוב שבה נקרא קליפת נוגה, והיינו לפי שהוא בבחינת יש. וכמו בשביל שיקראוני רבי כו', מה שאין כן בקדושה הוא בחינת ביטול, ולכן על ידי בחינת קליפת נוגה מקבלים שלש קליפות הטמאות, כי קליפת נוגה חציו טוב וחציו רע, שמבחינת חציו הטוב מקבל גם חציו הרע, ומחציו הרע מקבלים שלש קליפות הטמאות לגמרי. ופירוש חציו טוב הוא הרגשת היש, ומכל מקום, בחינת קליפת נוגה יכול

הטוב שבה נקרא 'קליפת נוגה' - 'קליפה' שעניינה העלם והסתרה על אלקות, והיינו, לפי שהוא בבחינת 'יש' - חלקה הטוב עצמו הוא בבחינת 'יש'.

[מביא דוגמא לטוב שהוא בבחינת 'יש':]

וכמו בשביל שיקראוני רבי כו'¹⁹ - שלומד תורה, אבל כוונתו בלימודו היא מתוך ישות, שידע הרבה מחכמת התורה כדי שיקראו אותו 'רבי'.

מה שאין כן בקדושה הוא בחינת ביטול - לא רע גמור כג' קליפות הטמאות, ולא טוב שבבחינת ישות, כקליפת נוגה, אלא ביטול מוחלט לה'.

ולכן - בגלל שבקליפת נוגה ישנה תערובות טוב ורע, על ידי בחינת 'קליפת נוגה' מקבלים 'שלש קליפות הטמאות', כי 'קליפת נוגה' חציו טוב וחציו רע, שמבחינת חציו הטוב מקבל גם חציו הרע - כי הם שני חצאים של דבר אחד, ומחציו הרע - ההעלם וההסתרה הגמורים שבה - מקבלים 'שלש קליפות הטמאות' לגמרי.

הנחות צמח צדק

שנתבאר לעיל [לקו"ת פ' קרח] גבי 'חומי תבלת'. וסוף ד"ה 'ה' יחתו מריבוי' [לקו"ת פ' נשא כה, ב. כו, א]. ומה שנתבאר סוף ד"ה 'ושאבתם מים', בענין: 'כוס ישועות' [לקו"ת סוכות פ, ג]. לא כן הנבדורות שב'נוגה' - של קליפת נוגה, שהן גבורות קשות, בחינת הצמצום גמור המסתיר לגמרי להיות 'יש' ודבר נפרד. ועיין מה שנתבאר בד"ה 'אם בחרת קדמה בו' [לקו"ת תזריע כב, ב ואילך].

וזהו כל עיקר ענין בחינת 'נוגה' - להעלים על האור האלקי עד כדי כך שיש הרגשת הישות והמציאות כמציאות עצמאית בפני עצמה - רק, שאינה כמו 'שלש קליפות הטמאות' שהם רע גמור - שמסתירים לגמרי על אלקות, יותר מההעלם של קליפת נוגה, עד ששלש קליפות הטמאות משפיעות חיות גם לדברים טמאים ואסורים ממש.

[אך, יש להקשות:]

והגם ש'נוגה' גם כן חציה רע - ולכאורה בכך שיש בה רע היא דומה ל'שלש קליפות הטמאות' לגמרי, שהן רע גמור.

היינו חציה - רק חציה של קליפת נוגה הוא רע, משא"כ ג' קליפות הטמאות הן כולו רע.

אבל חציה טוב - ולכן נקראת 'קליפת נוגה', 'נוגה' לשון אור, כי יש בה קצת גילוי אור הקדושה, וזהו חלקה הטוב.

ואף על פי כן - למרות שיש בה גם טוב, גם

19. ראה הלכות ת"ת לרבינו הזקן פ"ד ה"ג וש"נ.

להתברר ולהיות בבחינת ביטול לגמרי באור אין סוף, וכענין וצבא השמים
לך משתחווים. וזהו ענין שלפעמים בחינת נוגה עולה לגמרי בקדושה.^ה

וזוהו ענין שריפת הפרה כדי להעביר את רוח הטומאה. כי פרה היא בחינת
נוגה, שפרה היא בחינת נוקבא, שמקבל מבחינת פני שור אלא שהיא

נותן ממונו לצדקה, הרי בכך הוא מעלה את
החיות האלקית שבממון זה לגמרי לקדושה.

פרק ב

ענין שריפת הפרה אדומה, ופעולתה הרוחנית
בהעברת הטומאה

**וזוהו ענין שריפת הפרה²¹ כדי להעביר את
'רוח הטומאה'.**

על פי הנ"ל בביאור ענין שלש קליפות
הטמאות וקליפת נוגה, ואיך ששלש הקליפות
מקבלות חיות מנוגה, יבואר הטעם הפנימי
לשריפת הפרה לעשותה אפר.

**כי פרה היא בחינת 'נוגה' - דבר המקבל את
חיותו מקליפת נוגה שיש בהן גם כן טוב ואפשר
להעלותן לקדושה, כנ"ל.**

**שפרה היא בחינת 'נוקבא' - נקבה, מלכות,
שמקבל מבחינת 'פני שור' - כמו נקבה שהיא
בבחינת מקבל (מהאיש), כך גם הפרה היא בחי'
נוקבא בהיותה מקבלת מ'פני שור'.**

ופירוש 'חציו טוב' הוא הרגשת ה'יש' - ואילו
חציו הרע של קליפת נוגה הוא ההעלם וההסתר
הגמור שיש בה (שלכן אפשר להוריד דברים
המקבלים את חיותם מקליפת נוגה למטה לשלש
קליפות הטמאות).

ומכל-מקום - על אף הרגשת הישות שבקליפת
נוגה, והעובדה שג' קליפות הטמאות לגמרי
מקבלות ממנה, דבר המורה על פחיתות דרגתה,
בחינת 'קליפת נוגה' יכול להתברר - להיות
נפרד הרע שבה מהטוב ולהתעלות לקדושה -
ולחיות בבחינת ביטול לגמרי באור אין-סוף -
על דרך הקדושה בעצמה, וכענין "וצבא השמים
לך משתחווים" - שעל ידי בירור קליפת נוגה
היא יכולה להתהפך לקדושה גמורה, להיות
בביטול מוחלט על דרך צבא מעלה שמשתחווים
לה' מתוך ביטול גמור.

וזוהו ענין שלפעמים בחינת 'נוגה' עולה לגמרי
בקדושה.²⁰

- כמו כאשר משתמשים בדבר מותר שמקבל
חיותו מקליפת נוגה לצורך מצוה, כגון, כאשר

הנחות צמח צדק

ה. ועיין בוהר חלק ב' ויקהל דף ר"ג עמוד ב ובמקדש מלך שם. והרמ"ז פרשת פנחס דף רנ"א ב': "מה שאין כן
ב'נוגה' שיש בה 'איתן' להדיבק בקדושה, ועליה נאמר 'והנה טוב מאד', ועיין שם ריש פרשת חוקת.

ובילקוט פרשת שמיני הוגה מי חטאת וכו'. וראה הערת
הרבי בשיעורים בספר התניא בפרק זה הע' 14). וראה
באוה"ת במדבר (כרך ז) ע' א'תתע"ח, ובאוה"ת כי תצא
ע' תתרכ"א. סה"מ תרכ"ט ע' צ"ב ואילך.

20. ראה תניא סוף פרק ז. אוה"ת מטות ע' א'דש. יהל
אור ע' לב.

21. ראה תניא אגה"ק סכ"ח (ע' קמ"ח) (ושם בסופו
ולכן נסמכה (פרשת מרים) לפרשת פרה דוקא.

בבחינת גבורות קשות ביותר, בחינת טוב שבנוגה, פר ה', וממנה מקבלים גם שלש קליפות הטמאות כנוכר לעיל. וזהו ענין המצוה לשרוף את הפרה לאפר, כי אמרו רז"ל אשכחן אפר דאקרי עפר, דכתיב ולקח מעפר שרפת החטאת בו. דהנה מכל דבר הנשרף נשאר אפר, והיינו לפי שכל דבר מורכב מארבעה יסודות אש רוח מים עפר, ועיקר התהוות הגשמי הוא מיסוד העפר, וג' היסודות מורכבים בו. ולכן על ידי השריפה מתפרדים יסודות המורכבים ונשאר רק יסוד העצמי. וכך הוא ענין שריפת הפרה, ולא נשאר כי אם מקור

[הולך ומבאר הטעם לכך:]

והיינו, לפי שכל דבר [בעולם] מורכב מארבעה יסודות - אש רוח מים עפר, ועיקר התהוות הגשמי הוא מיסוד העפר, וג' היסודות מורכבים בו - כל דבר גשמי מורכב מכל ארבעת היסודות, אבל היסוד העיקרי שיש בכולם הוא יסוד העפר, שכן העפר הוא היסוד היותר גשמי, וכן כתיב²⁴ 'הכל היה מן העפר', שהתהוות כל הדברים הגשמיים באה מן העפר, ולכן היסוד העיקרי שבה הוא העפר, ואילו שאר שלשת היסודות מורכבים בו כדברים טפלים. היינו, שיש בנבראים תכונות השייכות לשאר היסודות, אבל דברים גשמיים קשורים בעיקר ליסוד העפר.

ולכן, על-ידי השריפה מתפרדים יסודות המורכבים - אש מים רוח - ונשאר רק יסוד העצמי - עפר, שזהו האפר הנשאר אחרי השריפה²⁵.

וכך הוא ענין שריפת הפרה - שעל ידי שריפתה נשאר רק אפר הפרה, היינו יסוד העפר שבה שממנו עיקר התהוותה, יסודה העצמי.

[וכעת מבאר את הדברים כפי משמעותם

[הרוחנית:]

אלא שהיא - הפרה האדומה הגשמית - בבחינת גבורות קשות ביותר (לעומת שורשה ב'פני שור'), בחינת טוב שב'נוגה' - הרגשת ה'יש', פר ה' - כפי שמבאר לעיל ש'פר' מרמז על חמש אותיות הסופיות (מנצפ"ך) המסיימות את התיבה ומגבילות אותה, וה' מרמז על ה' גבורות המחלקות את השפע, וממנה מקבלים גם 'שלש קליפות הטמאות', כנוכר לעיל - שמגבורות קשות ד'נוגה' מקבלות גם שלש קליפות הטמאות לגמרי.

וזהו ענין המצוה לשרוף את הפרה לאפר - הטעם הפנימי לכך, כי על ידי שריפתה מבטלים את כל הישות שלה ומעלים אותה לשורשה ב'פני שור', ובשורשה היא בבחינת ביטול מוחלט.

[הולך ומבאר מהי בחינת אפר, ובכך יובן

מדוע יש מצוה לשרוף את הפרה לאפר:]

כי אמרו רז"ל²²: אשכחן 'אפר' דאקרי 'עפר' - אנו מוצאים 'אפר' שנקרא 'עפר', דכתיב²³ "ולקח מעפר שרפת החטאת" בו' - הרי שהפסוק קורא את אפר הפרה בשם עפר, ולכן יש קשר בין בחינת אפר לבחינת עפר, כפי שממשיך.

דהנה, מכל דבר הנשרף נשאר אפר.

22. סוטה טז, א. חולין פח, ב.

23. ראה במדבר יט, יז.

24. קהלת ג, כ.

25. ראה תניא אגה"ק סט"ו (ע' קכ"א, ב).

הדיבור, שעדיין הוא בבחינת ביטול. וזהו אפר פר א', היינו הגבורה כמו שהוא בשרשו, קודם שנמשך בבחינת יש על ידי ה' גבורות דנוגה. וממילא יתפרדו כל פועלי און, והיו כלא היו.²⁶

ב. והנה כתיב ולקחו לממא מעפר שרפת החטאת, ונתן עליו מים חיים אל כלי. מים הוא בחינת חכמה. ומים חיים הוא מקור החכמה, שנקרא מים

גבורות קשות ביותר שפועלות הרגשת הישות. וחיות הפרה נמשכת דרך קליפת נוגה ועוברת דרך צמצום גדול זה של הה' גבורות ד'נוגה', אבל באמצעות שריפתה פועלים התעלות הפרה לשרשה ב'פני שור' ששם היא בבחינת ביטול גמור להשם יתברך.

וממילא - על ידי שריפת הפרה והתעלותה לשרשה - יתפרדו כל פועלי און²⁶ - כל הגבורות הקשות הנמצאות בה כפי שהיא באה למטה מתפרדות ומתבטלות ממנה לגמרי, והיו כלא היו.

פרק ג

ביאור ענין 'קידוש מי חטאת', מהי בחינת 'מים חיים' ופועלתם בנתינתם באפר הפרה

ב. והנה, כתיב²⁷ "ולקחו לממא מעפר שרפת החטאת, ונתן עליו מים חיים אל כלי".

[הולך ומבאר את הכתוב לפי פנימיות הדברים בקשר להנ"ל. מקדים לבאר ענין 'מים חיים':]

'מים' הוא בחינת חכמה - 'מי החכמה' (כמבואר

ולא נשאר כ'אם מקור הדיבור, שעדיין הוא בבחינת ביטול.

על ידי שריפת הפרה הגשמית לאפר נפעלת פעולה בדומה לכך בשורש הפרה למעלה. והנה, נתבאר לעיל אשר הפרה היא בבחינת 'נוגה' ונוקבא, מלכות, ועל ידי שריפתה מתבטלים הדברים הטפלים שבה וחיצוניותה, היינו ענין הגבורות קשות הפועלות הרגשת ה'יש', ונשאר רק את מקורה ועצמיותה, היינו, מקור בחינת מלכות - מקור הדיבור העליון. ומקורה הוא עדיין בבחינת ביטול לאלקות, בניגוד להפרה הגשמית למטה, שהיא בבחינת יש ומקבלת מ'נוגה'.

וזהו 'אפר' - [אותיות] פר א' - פר בגימטריא מנצפ"ך, כנ"ל, שמורה על בחינת אותיות המחלקות ומלכות המעלימה. וא' היא האות הראשונה ומורה על הדרגה הנעלית והראשונה בבחינת המלכות, כפי שממשיך.

היינו, הגבורה (פר) כמו שהוא בשרשו (א'), קודם שנמשך בבחינת 'יש' על-ידי ה' גבורות ד'נוגה' - שכמבואר בתחילת המאמר גם ב'נוגה' יש ה' גבורות (כמו שישגן במלכות ובבינה), והן

הנחות צמח צדק

ו. עיין בלקוטי תורה שם. ועיין בזהר הרקיע פרשת משפטים בפירוש מה שכתוב בזהר שם דף ק"ה עמוד ב' על פי 'אדמת עפר'. עיין בשער תיקון עונות סוף פרק ב' ובמסכת חצות [ד, כ-ג]. ובסידור הארז"ל גבי תיקון חצות, בענין: 'לתת אפר במקום הנחת תפילין' כו'. ועיין ברכות סדר וירא סוף פרשה מ"ט. בזהר פרשת פקודי דף רל"ז ב'. ודף רס"ו ב'. ובהרמ"ז פרשת חוקת בדף ק"פ עמוד ב', ובמקדש מלך שם.

26. במדבר יט, יז.

27. ע"פ תהלים צב, ח.

חיים בחינת מעין, וכמו שכתוב והחכמה מאין תמצא, והוא מבחינת מלא בדולחא, מקור החכמה סתימאה כידוע.²⁷

והנה, למטה מים חיים הן הנובעים מתחת לארץ. והיינו לפי שנעוץ תחילתן בסופן. כי מבחינת חכמה ולמטה הוא בחינת השתלשלות מיש ליש,

'מים חיים' באה מדרגה גבוהה מאוד, איך יתכן שדבר נעלה כזה קשור עם מקום נמוך ביותר.

והיינו - ביאור הטעם שה'מים חיים' באים מהארץ דווקא, לפי ש'נעוץ תחילתן בסופן'³¹ - שדברים הגבוהים ביותר מתגלים בדברים התחתונים ביותר, ובנוגע לענייננו, שהמים החיים שהם דברים נעלים ומעולים ביותר (כידוע³² מעלת מים אלה לגבי טהרה וכן מעלתם בגשמיות), נמצאים בהדבר התחתון ביותר, הארץ הגשמית, כפי שממשיך לבאר ברוחניות הענינים.

כי מבחינת חכמה ולמטה הוא בחינת השתלשלות מ'יש' ל'יש' - מספירת החכמה ולמטה כל הדרגות יורדות ומשתלשלות זו מזו באופן שכל דרגה יש לה קשר לחברתה כך שהן כמו שלשלת אחת ארוכה, שכל הטבעות שלה אחוזות זו בזו.³³

הנחות צמח צדק

ז. ומבואר בזהר פרשת תזריע דף מ"ט עמוד א'. ועיין בזהר תרומה דף קע"ח סוף עמוד ב' בספרא דצניעותא פ"ה. ועיין מה שנתבאר באגרת הקדש ד"ה 'למה נסמכה פרשת מרים' כו' [ס"ו כח].

על 'נעוץ תחילתן בסופן'. וראה גם בד"ה ביום השני הקריב תשל"ב (מוגה). וראה בארוכה אוה"ת בראשית כרך ג תעג, ב. ד"ה ועמדו רגלי - תו"ח ע' שכ. בד"ה ועתה יגדל נא תרל"ב כרך ב ע' ששז ואילך. ובאוה"ת חנוכה תתקכט, ב כתב הטעם "שהוסד כן הוא, כדי להיות קיום המשכת האור בעולמות, שהרי הירידה הוא השפלה... אך כאשר ימצא בהתחתון בחי' ומדריגה מה שאין נמצא בהעליון לכך יתקיים התלכשות העליון בתחתון". עיין שם. ³² רמב"ם הלכות מקוואות פ"ט ה"ח. טוש"ע יו"ד ר"ס ר"א. וראה תו"מ ח"ב ע' 118. ח"ז ע' 57, 93, ועוד. ³³ ליתר ביאור: כל בחינת ההשתלשלות נק' 'יש מיש',

על הכתוב 'מן המים משיתהו', שנשמת משה נמשכת מ'מי החכמה'²⁸.

ו'מים חיים' הוא מקור החכמה, שנקרא 'מים חיים', בחינת 'מעין' - מים חיים הם מים היוצאים ממקור המים, מהמעין, וכך למעלה, 'מים חיים' קאי על מקור החכמה.

וכמו שכתוב²⁹ - על יציאת החכמה ממקורה - "וְהַחֲכָמָה מֵאֵין תִּמְצָא" - שנמשכת ממקורה שנקרא 'אין', והוא מבחינת 'מלא בדולחא'³⁰, מקור ה'חכמה סתימאה' כידוע³¹ - 'מים חיים' הוא מקור החכמה, בחינת 'אין' הנזכרת בכתוב 'והחכמה מאין תמצא'.

והנה, למטה - בגשמיות - 'מים חיים' הן הנובעים מתחת לארץ - מהמעין הנובע מתחת לארץ. ולכאורה תמוה, מתחת לארץ זהו מקום נמוך ונחות ביותר, ואילו לעיל נתבאר שבחינת

²⁸ ראה לקו"ת עקב יז, א. שה"ש לז, ג. וראה לקו"ת ושער הפסוקים להאריז"ל ע"ה פ. לקו"ש ח"ו ע' 247. וש"נ.

²⁹ איוב כח, יב.

³⁰ ראה זהר נשא קלה, ב. וראה לקו"ת בחקותי מז סע"ג. וש"נ. ביאורי הזהר תזריע עב, ד. סה"מ תקס"ה ע' תכז. מאמרי אדה"ז פרשיות חקת ע' תרסח.

³¹ ספר יצירה פ"א מ"ז. ראה גם תו"א נב, א. ראה לקו"ת תצא לא, ב. ביאורי הזהר לצ"צ חלק ב' ע' תר ומציין שם לכמה דרושים. וראה לקו"ש ח"ו ע' 19 בהערה 57 - "החידוש שב'סוף מעשה במחשבה תחילה'

מחכמה למדות, ולמחשבה דיבור ומעשה. מה שאין כן החכמה מלמעלה מן החכמה הוא בחינת מאין ליש וגילוי בחינה זו הוא למטה בארץ דוקא, כי הארץ מצמחת וחוזרת ומצמחת עד אין סוף, כמו שכתוב ארץ ממנה יצא לחם כו', וכן המים הנובעים מתחת לארץ הם מים חיים כו', וזהו ענין קידוש

[מביא דוגמא לכך:]

מחכמה למדות, ולמחשבה דיבור ומעשה.

השתלשלות הספירות זו מזו היא כמו השתלשלות כחות נפש האדם זה מזה: המדות ורגשות הלב משתלשלות מהשכל וההגיון, ואם האדם מכיר בשכלו שדבר מסוים הוא טוב ונעים ונחמד לו, אזי, יתעורר בליבו רגש של אהבה ורצון להתקרב לאותו דבר. וכן כח המחשבה בנפש האדם משתלשל מהמדות, כי אחרי שיתעורר בלב ברגש של אהבה לאיזה דבר, ממילא יתחיל לחשוב אודות דבר זה וכיצד יוכל להשיגו, וכן בשאר כחות הנפש, שכל אחד בא מזולתו בהשתלשלות בדרך עילה ועלול.

מה שאין כן החכמה מלמעלה מן החכמה הוא בחינת מ'אין' ל'יש' - כנאמר 'והחכמה מאין תמצא'³⁴, שנמשכת בדרך יש מאין, היינו, דבר מלא-דבר. שכן למעלה מהחכמה דאצילות הוא אור אין סוף ב"ה בעצמו שהוא בלי גבול ואין סוף, ובחינת החכמה, למרות מעלתה כהספירה הראשונה, היא מוגבלת ומוגדרת, ומבלי גבול לגבול אין שום ערך כלל. ולכן המשכת חכמה מלמעלה מהחכמה היא בדרך 'יש' - התהוות

מציאות חדשה - מ'אין', מדרגה שלמעלה מגדר מציאות.

וגילוי בחינה זו - שורש ומקור החכמה, בחינת 'אין' - הוא למטה בארץ דוקא.

[מביא דוגמאות לביטוי בחינה עליונה זו

בארץ:]

כי הארץ מצמחת וחוזרת ומצמחת עד אין סוף, כמו שכתוב³⁵ "אַרְץ מְמֵנָה יֵצֵא לֶחֶם כּו'" - וכשם שדרגה זו היא בלי גבול כך פעולתה היא בלתי מוגבלת, כוח הצמיחה שיש בו את היכולת להצמיח דברים עד אין סוף. ודרגה עליונה זו באה לידי ביטוי בארץ הגשמית דווקא, כי 'נעוץ תחילתן בסופן', שישנו כלל אשר הדרגה הנעלית ביותר (תחילתן) מתגלית ונמצאת בדרגה הנמוכה ביותר (סופן).

וכן המים הנובעים מתחת לארץ הם 'מים חיים' כו' - כי נובעים ממקור עליון זה, בחינת 'אין' (תחילתן), הנמצא ו'נעוץ' בארץ דוקא (סופן).

[על פי ביאור זה בענין 'מים חיים' - מקור

החכמה - יבאר את התוכן הפנימי בעשיית

מי חטאת, היינו נתינת 'מים חיים' לתוך אפר

הפרה (שעניינו נתבאר לעיל):]

לבחי' 'אין' (והערר המציאות), שדוקא ממדרגה א' שהיא בבחי' 'יש' יכול להשתלשל ולהסתעף מדרגה שניה שהיא למטה יותר וגם כן בבחי' 'יש', ואילו 'אין' אין לו שום ערך ויחס אל מדרגה אחרת שהיא במציאות, אלא הם באין ערוך לגמרי זה מזה. וראה חסידות מבוארת - שבת ע' רפ"ט ואילך.

34. איוב כ"ח, י"ב.

35. איוב כח, ה.

כי זה שממדרגה א' משתלשלת ומסתעפת מדרגה שלמטה הימנה מוכיח שכל המדרגות הן בערך זו לזו, כי כמו שאי אפשר שמסברא שכלית תהיה 'השתלשלות' להיות אבן-דומם, כי הם באין ערוך לגמרי זה מזה, כך למעלה, העובדה שב' מדרגות משתלשלות ונמשכות זו מזו מוכיחה שיש להן ערך ויחס זו לזו. ואם כן, כל מדרגה שהיא בבחינת 'השתלשלות' צריכה להיות בגדר 'יש' ומציאות (בניגוד

מי חטאת, ליתן מים חיים בתוך האפר, שהוא המשכת מקור החכמה בחינת ביטול תוך האפר, שהוא בחינת טוב שבנוגה שנתברר, מקור ושרש הדיבור, כי בחינת הפרה פר ה', הוא בחינת ה' גבורות המחלקות את הקול להיות הדיבור בגילוי, ועל ידי השריפה נשאר רק מקור ושרש הדיבור, ועל ידי המים חיים, שהוא המשכת הביטול, הנה ממילא יתפרדו כל פועלי און, ואין להם אחיזה כלל³⁶.

וההזיה הוא להמשיך בחינה זאת על נפש המיטהר מן הטומאה, ולכן אשה

ואין להם אחיזה כלל³⁷.

כלומר, על ידי המשכת הביטול דחכמה בתוך אפר הפרה נפעל ביטול גדול יותר עד שאין מקום לאחיזה הקליפה כלל ובשום פנים ואופן, כי הביטול דחכמה הוא נעלה ומושלם יותר מאשר הביטול הקיים במקור הדיבור למעלה, כי מקור הדיבור, עם היות שהוא דרגה גבוהה מאוד, איננו בבחינת החכמה (וכל שכן מקור החכמה, 'מים חיים'), שבה יש השראת והתגלות אור אין סוף ב"ה בעצמו.

פרק ד

תוכנה הרוחני של הזיית מי חטאת. מדוע אשה פסולה להזות, וקטן מותר להזות

[וכעת יבאר עניינו הפנימי של הזאת מי

חטאת על האדם המיטהר:]

וההזיה – הוא להמשיך בחינה זאת – ביטול גדול זה – על נפש המיטהר מן

וזהו ענין 'קידוש מי חטאת', ליתן 'מים חיים' בתוך האפר, שהוא המשכת מקור החכמה ('מים חיים') – בחינת ביטול – כידוע שחכמה היא בחינת ביטול³⁶ – תוך האפר, שהוא בחינת טוב שב'נוגה' – הרגשת הישות שבה – שנתברר [והתעלה לשרש], מקור ושרש הדיבור – כנתבאר ששריפת הפרה מורה על התעלות הה' גבורות דמלכות לשרשה, מקור הדיבור "שעדיין הוא בבחינת ביטול" (ל' המאמר לעיל).

כי בחינת ה'פרה' – פר ה', הוא בחינת ה' גבורות המחלקות את הקול להיות הדיבור בגילוי – ירידת האור והחיות האלקית הפשוטה עד שבאה בהתחלקות, ועל-ידי השריפה נשאר רק מקור ושרש הדיבור – קודם שנמשך בבחינת 'יש', כנ"ל.

ועל-ידי ה'מים חיים', שהוא המשכת הביטול – המשכת הביטול דחכמה בתוך האפר – מקור הדיבור, הנה, ממילא יתפרדו כל פועלי און,

הנחות צמח צדק

ח. וכמ"ש בזהר פ' פקודי דרל"ז ב' הנ"ל ועיין בזהר פ' חקת דקפ"א ע"א.

ללא התערבות של מציאותו וישותו, אלא מאיר אצלו הרעיון בטהרתו (כי עדיין לא ירד ונתצמצם בהשגת מוחו). ולכן החכמה היא בחי' הביטול. כי מציאות האדם לא נרגשת בה כלל ונרגש בה רק הענין השכלי. וכך הוא למעלה בבחי' החכמה, שהיא מדריגה נעלית מאוד, ומחמת קירבתה אל האור האלקי (שהיא הספירה הראשונה והגבוהה ביותר), היא בביטול גדול ובהעדר המציאות.

36. אחת התכונות של מדריגת החכמה היא הביטול, שכן עניין כח החכמה בנפש האדם הוא כאשר האדם מרגיש שתפס ענין שכלי במוחו, אבל אינו יכול להסבירו עדיין (אפילו לעצמו) באופן של הבנה והשגה, ובשלב זה האדם הוא כ'אבור' בתוך העניין השכלי, ובשלב זה אין מציאותו והבנתו האישית נרגשת כל כך, כי כל כולו מונח בתוך הענין והאדם חש כאילו הוא רואה את כל הענין באמת,

פסולה להזות, כי אשה היא בחינת גבורות, בחינת מלכות, שרגליה ירדות מות, שהוא בחינת דיבור, מקור ושרש אחיות החיצונים. לכן אין בכוחה לדחות ולהעביר את רוח הטומאה³⁷. אבל הקטן שהוא בחינת דבר, בחינת מדות, שאין להם שם שום אחיזה אלא שהוא עדיין בבחינת קטנות המדות אהבה ויראה יכול להעביר את רוח הטומאה. ואף שהקטן אין בו דעת, מכל מקום יכול להעביר ולדחות את רוח הטומאה, כי גם בהם אין בחינת הדעת,

וזה ש'רגליה' (של מלכות) יורדות מות', שהדרגות הנמוכות יותר היורדות ונמשכות ממלכות נשפעות עד למקום של 'מות' וקליפה, להשפיע חיות גם אליה.

לכן, אין בכוחה לדחות ולהעביר את רוח הטומאה³⁸ - על ידי ההזיה, כי ממנה יכולה להיות המשכת חיות לקליפות.

אבל הקטן, שהוא בחינת דבר [זכר], בחינת מדות, שאין להם שם שום אחיזה - מחמת מעלתן לא יורדת מהן חיות לקליפות - אלא [רק] שהוא עדיין בבחינת קטנות המדות אהבה ויראה [בהיותו קטן] - יכול להעביר את רוח הטומאה - כי ממדריגתו - המדות - לא יכולה להיות יניקה לקליפות, ולכן בכוחו לדחות ולהעביר את רוח הטומאה מאדם זה על ידי הזיה של מי החטאת.

ואף שהקטן אין בו דעת - ואולי אין בכוחו להעביר את הטומאה.

מכל-מקום, יכול להעביר ולדחות את רוח

הטומאה - כי לגבי בחינה זאת אין שום מקום לאחיזה הקליפה, מצד גודל הביטול שבה, וכאשר דרגה זו באה לידי גילוי בנפש האדם הטמא בטומאת מת הרי ממילא יתפרדו כל פועלי און, הקליפה עוברת ומתבטלת מאיתו, ובכך נעשה טהור גם מטומאה חמורה זו.

[על פי הנ"ל מיישב את השאלות שנשאלו

בתחילת המאמר:]

ולכן, אשה פסולה להזות - כמובא בתחילת המאמר מהמשנה.

[תחילה יבאר מהי בחינת האשה:]

כי אשה היא בחינת גבורות³⁷, בחינת מלכות - כי האשה מקבלת מהאיש כשם שמלכות מקבלת את ההשפעה מהספירות שלמעלה ממנה, וכפי שנתבאר שיעקר בנין המלכות הוא מן הגבורות, כי עניינה להעלים על השפעת הנשפע בה.

ש'רגליה ירדות מות'³⁸, שהוא בחינת דיבור, מקור ושרש אחיות ה'חיצונים' - מהמלכות והדיבור העליון משתלשלת ונמשכת בסופו של דבר גם חיות לקליפות, כאמור בתחילת המאמר,

הנחות צמח צדק

ט. וכמאמר רז"ל סוף פרק ו דיבמות (סה, ב): 'האיש דרכו לכבש, ואין אשה דרכה לכבש' - אין דרכה של בחינת אשה, מלכות, לכבש ולהעביר את הקליפה, מצד יניקת החיצונים שבאה ממנה. ועיין ברבות בראשית סוף פרשה ח': 'האיש כובש בו'. י. כי הזעיר אנפין (מידות דאצילות) נקרא 'עין החיים', אבל המלכות (נוקבא) נקרא 'עין הדעת' טוב ורע', והיינו, לפי ש'רגליה יורדות בו' [מות].

38. משלי ה, ה.

37. ראה דרך מצותיך מצות תגלחת מצורע.

וכמו שכתוב בזהר פרשת משפטים, אל אחר אסתרם ולא עבד פירין.³⁸ ולכן הקטן הגם שאין בו דעת אינו מעכב, מה שאין כן לענין הקידוש שהוא העלאת מיין נוקבין דגבורות דנוגה למעלה למים חיים דמוח סתימאה הקטן

כי גם הקליפות שאותן הוא הולך לבטל אין בהן דעת.

[וכעת הולך ומבאר מדוע בנוגע לעשיית וקידוש מי חטאת ההלכה היא להיפך – קטן פסול, אשה כשרה, כפי שנשאל בתחילת המאמר:]

מה שאין כן לענין הקידוש – נתינת מים חיים לתוך אפר פרה אדומה – שהוא העלאת מיין נוקבין.⁴¹ דגבורות ד'נוגה' (אפר הפרה) למעלה ל'מים חיים' דמוח סתימאה – הקטן פסול לזה,

הטומאה, כי גם בהם – בקליפות ורוח הטומאה – אין בחינת הדעת.³⁹ וכמו שכתוב בזהר פרשת משפטים⁴⁰: 'אל אחר [קליפה] אסתרם ולא עבד פירין [אינו עושה פירות] – מאחר שאין בקליפות מוח הדעת, שעניינה ההתקשרות, אין ביכולתן לעשות פירות. כי הפירות באים באמצעות ההתקשרות וההתחברות בין המשפיע והמקבל, וכיון שאין להם מוח זה, אין ביכולתן לעשות פירות.⁴² ולכן הקטן, הגם שאין בו דעת, אינו מעכב –

הנחות צמח צדק

יא. ואפשר שעל זה רמזו ברבות פרשת נח פרשה ל"ג: 'ומה התהום בו', כך אין מעשיהן של רשעים עושה פירות. ועיין בגמרא סוף פרק קמא דקדושין דף מ' עמוד א'. והקשה בלקוטי תורה (ראה גם ע"ח שער הקליפות (שמ"ח) פ"ב): והרי נשמות עובדי כוכבים ומזלות נמשכים משלש קליפות הטמאות, ואם כן עבד פירין? ותירץ: שאין בהם מוח הדעת, כי-אם מוח החכמה ומוח הבינה, כמו שכתוב (משלי יט, ב) "גם בלא דעת נפש לא טוב", ולכן כתיב (ע"פ מ"א ג, טז) "שתי נשים זונות וכו'" – תרין צפרין בו.

העלאת מיין נוקבין, ו'המשכת מיין דכורין' (ראה תו"א ויקהל פח, ג).

פירוש: 'זכר' ו'נקבה' הם כינוי לבחינות 'משפיע' ו'מקבל'. 'איש' הוא בחי' 'משפיע', ו'אשה' היא בחינת 'מקבל'. וכמו כן הוא בהקשר והיחס שיש בין הקב"ה לננסת ישראל, שהקב"ה נקרא 'איש' (חתן), וננסת ישראל נקראת 'אשה' (כלה).

'מיין נוקבין' (מימי הנקבה) – הם הכחות של ה'מקבל' [בני ישראל], וענין 'העלאת מיין נוקבין' הוא, שעבודת בני ישראל 'עולה' למעלה וגורמת נחת רוח ותענוג לפניו ית'; ולאידך 'מיין דכורין' (מימי הזכר) – הם הכחות של ה'משפיע' [הקב"ה], ופירוש ענין 'המשכת מיין דכורין' הוא ירידת הכחות וההשפעות הרוחניות מלמעלה אל בני ישראל (והשפעות אלו הן תוצאה מן 'העלאת מיין נוקבין', שהיא עבודתם של בני ישראל).

39. ראה מאמרי אדה"ז ענינים ע' שער. אוה"ת על מארז"ל וענינים ע' שלה. נ"ך-א ע' תל. ויקהל ע' ב'קיצ. תצא ע' תתעג. סוכות ע' א'תשכח. סה"מ ע"ר ע' קלח [בהוצאה הישנה].

40. קג, א. מובא בתו"א ק"ח, ד ושם מציין לכאן. וראה גם באוה"ת נ"ך כרך-א ע' תל.

41. ביאור ענין 'העלאת מיין נוקבין':

ידוע הכלל המובא בספרי קבלה ש'באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא', שעל ידי התעוררות האדם למטה בעבודתו את ה', ממילא יומשך מלמעלה המשכה עליונה בהתאם להתעוררות זו. ע"ד אמרם ז"ל 'אדם מקדש עצמו מעט מלמטה, מקדשין אותו הרבה מלמעלה'. דכל המשכה הבאה מלמעלה מוכרח להיות מקודם התעוררות מלמטה מצד האדם.

והנה, שני אופני התעוררות אלו ('אתערותא דלתתא', ואתערותא דלעילא') נקראים בכתבי האריז"ל בשם

פסול לזה, כי העלאה זו צריכה להיות על ידי הדעת דוקא רצון. כי ביטול היש לאין זהו על ידי בחינת דעת, כענין אברהם הכיר את בוראו, דהכרה רצונו לומר הרגשה, זהו בחינת דעת.⁴² ולכן הדעת עולה עד הכתר, למעלה מחכמה ובינה, שהם בחינת המשכה כו'.⁴³ ועל כן אין בקליפות מוח הדעת

האלקות כמו שרואה ומרגיש דבר גשמי, שעל ידי כך ניתן להתבטל אליו לחלוטין.

ולכן, הדעת עולה עד הכתר.⁴⁴

- מבואר בקבלה שהספירות נחלקות לשלשה קוים, חכמה חסד נצח – קו הימין, בינה גבורה הוד – קו השמאל, דעת תפארת יסוד (מלכות) – קו האמצעי. ומבואר שמעל הקו האמצעי ישנה דרגת הכתר, שקשורה לקו האמצעי דווקא. וזהו שבחינת הדעת דווקא עולה עד הכתר, שמאחר שהיא הספירה הכי עליונה בקו האמצעי, יש לה קשר לדרגה הכתר.

ועוד זאת, שמכך רואים אשר טבע הדעת להיות בבחינת עלייה והתכללות למעלה, ענין ביטול היש לאין, כי עניינה הוא התקשרות והתחברות עם אלקות.

למעלה מחכמה ובינה, שהם בחינת המשכה כו' - שממשיכות השפעה אל המידות, משא"כ הדעת יש בה גם העלאה, שעולה להדרגה שלמעלה הימנה, היינו לכתר.⁴⁵

ועל כן, אין בקליפות מוח הדעת דוקא (משא"כ

כי העלאה זו צריכה להיות על-ידי הדעת דוקא - באמצעות בחינת הדעת, וכאמור הקטן אין בו דעת. כלומר, הנתינת מים חיים לאפר עניינה לגרום באפר, שהוא חומר היש, רצון להתחבר לשורשם של המים.

כי ביטול היש לאין זהו על-ידי בחינת דעת - העלאת וביטול ישות הגבורות דנוגה של אפר הפרה לה'אין דאלקות, חכמה סתימאה, נעשית דווקא על ידי בחינת הדעת.

[מבאר ענין הדעת:]

כענין אברהם הכיר את בוראו⁴² - הגיע להכרה ברורה במציאות הקב"ה, דהכרה רצונו לומר הרגשה, זהו בחינת דעת.⁴³

דעת היא כח השכל להתקשר ולהתחבר להענין שכבר הבין והשיג על ידי כוחות החכמה והבינה שלו. היינו, שהאדם מתבונן בענין ומעמיק בו את דעתו הרבה עד ששכלו נעשה מקושר בענין זה, כלומר, עד שהוא מרגיש את הענין והדבר נוגע לו ואיכפת לו באמת בנפשו. והנה, ביטול אמיתי לאלקות יכול להיות רק על ידי כוח הדעת, היינו, על ידי שירגיש את

הנחות צמח צדק

יב. ועיין מה שנתבאר מענין הדעת ב'ביאור' על פסוק 'מים רבים' [תו"א נח ט, ג]. ובר"ה 'ואלה המשפטים' [תו"א עד, ג ובביאורנו בספר 'המעיינות']. ובר"ה 'לא הכיט און ביעקב' [לקו"ת בלק ע, ג ובפירוש חסידות מבוארת על מאמר זה בספר שבת קודש ועבודת התפילה]. ובר"ה 'החלצו מאתכם' [לקו"ת מטות פה, ד ובביאורנו בזה]. ובר"ה 'וידעת חיום' [לקו"ת ואתחנן ז, ד ובפירוש חסידות מבוארת על מאמר זה]. ועיין בזהר חדש פרשת תרומה דף קס"ו. יג. ועיין ברבות כי תשא פמ"א גבי כי ה' יתן חכמה מפיו דעת משמע ג"כ דבחינת מפיו דעת זהו דבר גדול יותר מבחינת יתן חכמה.

43. ראה סה"מ עת"ר ע' קס"ח (הוצאה חדשה).

42. נדרים לב, א. ועוד.

דוקא, שאין בהם בחינת הביטול על דרך הכיר את בוראו, רק דקרו ליה אלקא דאלקיא. ולכן הקטן שאין בו גילוי הדעת עדיין, הוא פסול לקדש, אבל אשה כשרה לקדש, כי אשה יש לה דעת אלא שדעתה קלה, שהדעת שבה אינו כי אם מבחינת גבורות. וזהו דעתה קל"ה ה' פעמים כ"ו, גימטריא קל"ד.

חטאת היא להעלות את בחינת אפר הפרה למעלה מעלה, שיתכלל בה'מים חיים', מקור החכמה, שבה יש השראת והתגלות אור אין סוף ב"ה עצמו, ושעל ידי כך יבוא לביטול מוחלט, התעלות היש דאפר הפרה לאין דחכמה, ולביטול זה זקוק לכוח הדעת דוקא, כנ"ל.

אבל אשה כשרה לקדש - לפעול ביטול זה של אפר הפרה ל'מים חיים', כי אשה יש לה דעת, אלא שדעתה קלה⁴⁴ - איננה חזקה כל כך, אבל בכל זאת עדיין יכולה לפעול את הביטול הנדרש, שהדעת שבה אינו כ"אם מבחינת גבורות - כי מאחר שהאשה עצמה היא בחינת מלכות שעיקרה בחינת הגבורות, כנ"ל, לכן גם הדעת שבה באה מצד הגבורות, ולא עצמיות הדעת כפי שהיא בטוהרת בקו האמצעי.

וזהו 'דעתה קל"ה' - ה' פעמים כ"ו, גימטריא קל"ד.⁴⁷

הגהות צמח צדק

יד. ועיין מה שנתבאר לעיל פרשת בראשית כד"ה 'צאינה וראינה' [תו"א ח, ב] בפירוש 'שלשים ומאה משקלה' - וזה לשונו שם: "ולכן בקרבנות הנשיאים הוכפל בתורה בכ"א ולא אמר וכן הקריב נשיא פלוני אלא משום דאעפ"י שצירופי האותיות שבכל קרבן של כל הנשיאים שוין הן ממש מ"מ האור המלוכש בהן הוא בכ"א בחי' אור חדש ממש וכמו שלשים ומאה משקלה שהם ה' שמות הוי"ה הנה בכל קרבן של נשיא נמשך בחי' ה' שמות הוי"ה חדשים מעצמות המאציל מה שלא נמשך כן בשל נשיא שלפניו כו' ע"ד ממעמקים קראתיך הוי"ה". ועיין בלקוטי תורה [להאריז"ל] פרשת שמות על פסוק 'כי סר לראות' [שמות ג, ד. וראה ספר הערכים חב"ד כרך ה' ע' ערב וש"נ]: "קל' יורד למלכות מסוד דעת זה כו'", ועיין שם. ובפרי עץ חיים שער השופר פרק א' גם כן נזכר מענין זה. ועיין מה שנתבאר מזה בד"ה 'ענין רב שמואל בר רב יצחק מרקד אתלת' [סידור עם דא"ח דרושי חתונה קצח, א], דהענין, דכל שהדעת חזק ביותר, יוכל לסבול גם היפך תשוקתו, וכל שהדעת קל, לא יוכל לסבול, ותיכף תכלה נפשו. ועל דרך זה פירוש ש'דעתה קל', שהוא התשוקה בכוסף רב ליכלל באצילות, ולכן נקרא 'כלה', על שם (תהלים פד, ג) "כלתה נפשי

המוחין דחכמה ובינה יש להם), שאין בהם בחינת הביטול על-דרך 'הכיר את בוראו' - אין להם בחינת הביטול הנמשכת ונובעת מההכרה וההרגשה של כוח הדעת דוקא.

רק ד'קרו ליה אלקא דאלקיא'⁴⁴ - הקליפות מכנות, כביכול, את הקב"ה 'אלקי האלקים', היינו, שמודים שישנו בורא עולם ומנהיגו, אבל אומרים שהוא נשאר מובדל ומרום מהבריאה, ונתן את הכוח להכוכבים ומזלות (אלקים) להנהיג את העולם ולהשפיע אליו. שדבר זה לא מביא לביטול מוחלט לה', שהרי בתפיסה זו ישנה עוד מציאות חשובה חוץ מהבורא - הכוכבים ומזלות. ואי אפשר להגיע להכרה אמיתית במציאות ה' ללא הביטול הנובע מכוח הדעת.

ולכן, הקטן שאין בו גילוי הדעת עדיין⁴⁵, הוא פסול לקדש - כי מטרה הפנימית של קידוש מי

44. סוף מנחות.

45. יש לו את כוח הדעת, רק שלא בא בו לידי גילוי עדיין.

46. ראה שבת לג, ב. קידושין פ, ב. ועוד. לקו"ש ח"י

ע' 194 וש"נ.

47. ראה בע"ח שער הכללים פ"ז. לקו"ת להאריז"ל תהלים

כה. ע"ח שער לידת המוחין ספ"ב בהגהות סק"א.

ס ד ופירוש, שכל הגבורות שבהויות נמשכים במלכות. אבל מכל מקום יש בה דעת, לכן כשרה לקדש, כי גם ענין קידוש מי חטאת הוא עליות גבורה דקליפת נוגה שנתברר במים חיים, על כן האשה שיש לה עטרא דגבורה כשרה לקדש בו.

ג. ולקח הכהן עץ ארו ואזוב ושני תולעת, והשליך אל תוך שרפת הפרה. שכדי לחבר בחינת החכמה בחינת ביטול, שהוא מדריגה גבוה ונעלה באפר הפרה, שהוא בחינת נוגה, מדריגה היותר תחתונה, הוא על ידי עץ ארו ואזוב, עץ הוא בחינת מדות, שיש בהן בחינות גדלות וקטנות. עץ

מיכולת האשה, כי הכוונה כאן היא לפעול עלייה בגבורה, שהאשה יש לה שייכות אליה.

פרק ה

ביאור הנחיצות של עץ ארו, אזוב, ושני תולעת במי חטאת והעברת טומאת מת

ג. "ולקח הכהן עץ ארו ואזוב ושני תולעת, והשליך אל תוך שרפת הפרה"⁴⁹ - לבאר את הצורך בעץ וארו, אזוב ושני התולעת בעבודה זו.

שכדי לחבר בחינת החכמה ('מים חיים') - בחינת ביטול, שהוא מדריגה גבוה ונעלה - באפר הפרה, שהוא בחינת 'נוגה', מדריגה היותר תחתונה - לחבר שני דברים הרחוקים זה מזה בתכלית הריחוק, הוא על-ידי עץ ארו ואזוב.

[יבאר ענין 'עץ ארו':]

עץ - הוא בחינת מדות, שיש בהן בחינות גדלות וקטנות - כמו העץ הגדל מקטנות לגדלות, כך גם המידות יש בהן קטנות וגדלות, שבקטן

דבר זה נרמז גם בתיבת 'קלה', ה' פעמים כ"ו, מספרו של שם הוי', עולה קל. והאות ה' ד'קלה' רומזת לה' גבורות, כפי שממשיך.

ופירוש, שכל הגבורות שבהויות נמשכים במלכות - זהו 'נשים דעתן קלה', שכל הגבורות (ה' ד'קלה', רמז לה' גבורות) שבשם הוי' (קל - גימטריא כ"ו, מספרו של שם הוי') נמשכים במלכות, דרגת האשה. ולכן גם בחינת הדעת שבהאשה היא הדעת הבאה מבחינת הגבורות, ולא בחינת הדעת כשלעצמה. וזוהי המשמעות של 'דעתה קלה' שבחינת הדעת שבה היא יותר חלשה.

אבל מכל-מקום, יש בה דעת, לכן כשרה לקדש⁴⁸, כי גם ענין קידוש מי חטאת הוא עליות גבורה ד'קליפת נוגה' שנתברר - אפר הפרה - ב'מים חיים' - הביטול דחכמה, על כן, האשה שיש לה עטרא [דעת] דגבורה כשרה לקדש בו' - הרי כל ענין קידוש מי חטאת הוא להעלות את הגבורה של קליפת נוגה, והאשה יש בה בחינת דעת מבחינת הגבורות, למרות שאיננה הדעת בדרגה הכי נעלית שבה, אבל אין זה גורע

הנחות צמח צדק

כו", בבחינת גבורות והסתלקות לעלות למעלה. גם יש להעיר לענין 'קל' ממה שאמרו רז"ל גבי 'ורוכב על כרוב קל שלו' (ע"ז ג, ב). ועיין מה שנתבאר מזה בד"ה 'ביאו לבוש', גבי: 'וסוס אשר בו' [תו"א צא, ד]. ועיין מה שנתבאר במקום אחר בענין 'כינה יתירה נתנה באשה' כו'.

49. במדבר יט, ו.

48. וראה גם דרך מצותיך עמוד ע' ע"א.

ארו הגבוה מכל האילנות, הוא בחינת מדות שבחכמה^{טו}. ואזוב הגדל בקיר, הוא הנמוך מכל האילנות, הוא בחינת טפת היסוד, שהשפעה הבאה מבחינת היסוד תוך הנבראים אינה כי אם בבחינת טפה הארה בעלמא^{טז}. ולכן, יו"ד דפינחס שקנא קנאת הברית, בחינת יסוד הוא זעירא^{יז}. וכן וא"ו דאזוב הוא זעירא^{יח}. פירוש, שהיסוד הוא מחבר בחינת החכמה להתלבש תוך הנבראים,

השפעה אלקית הבאה מבחינת ספירת היסוד, שהשפעה הבאה מבחינת היסוד תוך הנבראים [המוגבלים] אינה כי אם בבחינת טפה – הארה בעלמא – בחינת היסוד היא הספירה המקשרת בין המשפיע להמקבל, אלקות ונבראים, וההשפעה הבאה ממנו היא הארה אלקית מצומצמת ומועטת ביותר שביכולתה להחיות את העולמות והנבראים המוגבלים.^{טז}

ולכן, יו"ד ד'פינחס' – שקנא קנאת הברית (ראה במדבר כה, יא-יג), בחינת יסוד (כמאמר הזוהר 'יסוד סיומא דגופא אות ברית קודש') – הוא זעירא – כי השפע הבא ממידת היסוד הוא מועט ומצומצם, כנ"ל.^{יז}

ובן וא"ו ד'אזוב' הוא זעירא^{יח} – כי אזוב הוא גם ספירת היסוד, שהשפע הבא ממנה היא 'זעירא' – מועט מאוד, הארה בלבד.

פירוש – לבאר על פי זה את פעולת עץ הארו והאזוב בעבודה זו:

שְׁתִּיסוּד (אזוב) הוא מְחַבֵּר בְּחִינַת הַחֲכָמָה (טפת

מידותיו הן לדברים קטנים, ובגדול לדברים גדולים ובעלי ערך. וכן במידה אחת עצמה, כמו אהבה, יש בה גידול מקטנות לגדלות, שבאמצעות התבוננות טובה בגודל ערך דבר מסויים, אהבתו אליו תתגדל ותתרבה.

'עץ ארו' הגבוה מכל האילנות, הוא בחינת מדות שבחכמה^{טו}.

- המידות כפי שקיימות בחכמה, ששם הן בגדלות נעלית הרבה יותר, כי המוחין בכלל הם בדרגה גבוהה יותר מאשר המידות, והמידות כפי שקיימות בהמוחין, הן בדרגה נעלית יותר ממצבם בתור מידות בפני עצמן, ובפרט כפי שהמידות קיימות בבחינת החכמה, שהיא הדרגה הגבוהה ביותר מבין שלשת המוחין, ששם המידות הן בגדלות הכי גדולה.

[יבאר בחינת האזוב:]

ואזוב הגדל בקיר, הוא הנמוך מכל האילנות – שהוא הקצה השני של עץ ארו, הוא בחינת טפת היסוד – שמורה על דרגה נמוכה ביותר,

הנהות צמח צדק

טו. בן כתוב בספר 'מאורי אור' אות א' סעיף ק"ב. ובמקדש מלך בראשית דף כ"ט א'. ועיין שם דף ל"ד א' סוף עמוד א'. טז. ועיין מה שנתבאר בד"ה 'אלה מסעי', גבי 'וגם דלה דלה לנו' [לקו"ת פח, ד] – וזה לשונו שם: "משה הוא בחי' יחו"ע לכן נק' משה מלשון כי מן המים משיתו, דלכאורה היה צריך לקרותו משוי בלשון עבר ומהו משה לשון הוה אלא שהוא מרמז על יחו"ע שתמיד נמשך ונודלה הארה והמשכה מבחינת אור א"ס ב"ה להיות ממכ"ע וסוכ"ע כמ"ש דלה דלה לנו והארה הנ"ל אינו אלא כטפה מים אוקינוס ולזאת כל עלמין בטלים ונכללין בעצמותו ית' וכלא ממש חשיב לגביה. וכמו למשל הטיפה שהיא עגולה כמ"כ הארה הנ"ל מקפת וסובבת כל עלמין מכל צד כמ"ש הנה מקום אתי הוא מקומו של עולם וכו' רק שלעיני בשר נראה ונדמה העולם ליש ודבר. וזהו דלה דלה לנו לנו דוקא וכו'". יז. עיין בזהר פרשת פינחס דף רמ"ו עמוד ב'. ועיין מה שנתבאר בפרשת מקץ ב'ביאור' על פסוק 'המנביה לשבת כו', עיין שם [תו"א מ, א] יח. ועיין בזהר פרשת מצורע דף נ"ג עמוד ב'. ועיין בזהר ריש פרשת יתרו דף ס"ח עמוד א'.

שהוא המשכת מים חיים באפר הפרה, ושני התולעת הוא לכרוך בו העץ ארו ואזוב, כי ההמשכה והחיבור שיומשך טפת מוח ביסוד, ולהיות טפת יסוד, הוא על ידי שני התולעת, בחינת הגבורות כו' י"כ.

להתלבש תוך הנבראים, להתחבר עם אפר הפרה (כי ענין היסוד הוא המשכת השפע למטה יותר מהמשפיע להמקבל).

ו"שני התולעת" – הוא לכרוך בו העץ ארו ואזוב, כי ההמשכה והחיבור שיומשך טפת מוח ביסוד, ולהיות טפת יסוד – המשכת שפע מצומצם בפועל אל הנבראים, הוא על-ידי שני התולעת, בחינת הגבורות כו' י"ט – גוון תולעת (קרוב לאדום) מורה על גבורות. היינו, המשכת בחינת החכמה דרך ספירת היסוד כדי להשפיע חיות מוגבלת לכל העולמות נעשית באמצעות צמצום וגבורה גדולה, שני התולעת. י"כ.

המוח) לְהַתְּלִיֵּשׁ תוֹךְ הַנִּבְרָאִים – כידוע⁵⁰ שעניינה של מידת היסוד הוא לחבר את העליון עם התחתון, המשפיע עם המקבל, ובענינו בחינת החכמה עם הנבראים, שהוא הַמְשַׁכֵּת 'מים חיים' – בחינת החכמה – בְּאֵפֶר הַפֶּרֶה – הנבראים, שמקבלים חיותם מ'נוגה', כנ"ל.

כלומר, עץ הארז פועל שהביטול דחכמה (מים חיים) ירד ויתחבר למטה יותר עם היסוד (כי ענין עץ הארז הוא המידות דחכמה, ששייכות לחכמה אבל בחינת המידות שבה, שמביאות את השפעת החכמה למטה יותר), והאזוב פועל את המשכת ביטול זה דחכמה (מים חיים) למטה יותר

הנהות צמח צדק

יט. ועיין מה שנתבאר בפרשת נשא בר"ה ה' יחתו מריבוי, בענין 'ויתן עוז למלכו' [כה, ד – כו, א]. ועיין בלקומי תורה [להאריז"ל] פרשת שמיני במעמי מצות, בענין: 'וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק כו'. ועיין בזהר סוף פרשת חיי שרה דף קל"ג סוף עמוד א': "אתערותא דרחימו כו". ובפרשת וישב דף קפ"ו עמוד ב' על פסוק 'ועידותי מצפון כו'. ובפרשת וארא דף ל עמוד א': "ואלמלא אתערותא דצפון כו' שמאלו תחת לראשי כו". ובפרשת תרומה דף קל"ז א' על פסוק 'ישיש כנבור כו'. ועיין שם דף קל"ט א' בענין 'תולעת שני'. ועיין מה שנתבאר סוף ד"ה 'נאוו לחיך בתורים' [לקו"ת שה"ש יג, ג]. כ. עוד יש לומר בענין התחברות עץ ארו ואזוב, שהוא על-דרך מה שכתוב ב'רעיא מחימנא' ריש פרשת 'כי תשא': העשיר – דא עמודא דאמצעיתא כו', והדל – דא צדיק כו', ועיין מה שכתוב שם. וב'מאורי אור' אות א' סעיף נ"ד כתב: אוזב נקרא היסוד – ו' ועירא, והוא המתחבר עם ארו – ו' רברבא, גוף וברית. ועיין מה שכתוב גבי ברכת הארץ בברכת המזון כמה שאמרו רז"ל (ברכות מח, ב) 'וצריך שיזכיר בה ברית ותורה'. וזהו ענין 'אלה תולדות יעקב יוסף' עיין בזהר חלק א' וישב דף ק"פ עמוד א', ודף קפ"ב עמוד ב', והיינו, כי בחינת ארו הוא בחינת יעקב, וכן איתא במדרש תנחומא פרשת וישלח: 'הארו' – זה יעקב, שנאמר "כארו בלבנון ישגה". וכן הוא ברבות שם פרשה פ'. והוא כמו שכתוב בשמונה עשרה: 'והנורא אל עליון', שהיו"ו ד'הנורא', הוא המשכה להיות גילוי בחינת 'נורא', הוא גילוי בחינת ביטול, שנמשך מבחינת 'אל עליון', היינו, מה שלמעלה מהשתלשלות, כמו שכתוב במקום אחר סוף ד"ה 'וידעת היום' [לקו"ת ואתחנן ח, ד]. וזהו ענין בחינת ארו – ו' רברבא, וכמו שכתוב גס-כן ב'מאורי אור' שם: 'ארו' נקרא ועיר אנפין כשעולה באבא בלבנון כו'. ועיין בזהר חלק ג' ויקרא דף י"ו עמוד א' על פסוק 'כארו בלבנון ישגה'. ובפרשת 'לך לך' דף פ"ב סוף עמוד א'. וכדי שיומשך המשכת ביטול זה בנבראים, זהו על-ידי ו' ועירא, בחינת אוזב, כנוכר לעיל. ועיין בהרמ"ז [על הזהרה] בפרשת חוקת בדר פ סוף עמוד ב', פירש, דעין ארו ושני תולעת ואזוב הם דעת תפארת יסוד, ובפרשת מצורע שם כתב שהרעת מושרש ביסודות דאבא ואימא כו'. ועיין מה שנתבאר מענין 'ארו' לעיל בפרשת ויגש כד"ה 'ויגש אליו יהודה' [תו"א מג, ג]. ועיין עוד מענין אוזב ברבות [מדרש רבה] סדר 'בא' פרשה י"ו. ובזהר סוף פרשת צו דף ל"ה עמוד א'. ובפרשת בא דף ל"ה עמוד ב', ובפירוש הרמ"ז שם. ומענין 'ויקחו אליך' ברבות סדר 'אמור' סוף פרשה ל'.

50. ראה זהר ח"א ל"א סע"א. ח"ב קט"ז א. ח"ב רנ"ג סע"א. זהר חדש ק"ג, ב. תקל"ז תיקון מ"ז (פ"ד, א). וראה לקו"ת בהעלותך ל"ד, א.

לזכות הרה"ת ר' שמואל דוד וזוגתו שיחיו

ניומאן וכל משפחתם

לזכות ר' יעקב בן חנה שיחיו גרסון וכל משפחתו

לזכות משפחת באביטש

שיתברכו בכטו"ס בבני חיי מזוני ובכולם רווחי

לזכות משפחת אהרן

שיתברכו בכטו"ס בבני חיי מזוני ובכולם רווחי

Refuah Sheleima for
Daniel Reuvein ben Dina
Donated Anonymously

לזכות

הרה"ת ר' לוי הלוי בן שרה

וזוגתו מרת שיינא מלכה בת רחל

ובניהם יהודית, צבי הירש הלוי, חי' מושקא

בת שיינא מלכה

לזכות

הרה"ת ר' שלום דובער וזוגתו מרת חי' מושקא

גורביץ וכל משפחתם

לזכות התמים אליה סילפין

לזכות הרה"ת ר' נפתלי

מיכאלאווסקי וכל משפחתו

לזכות הרה"ת ר' אברהם

אברמסון וכל משפחתו

לזכות התמים מיכאל זהבי

לזכות לוי וזוגתו מרת רבקה לאה

ובניהם חי' מושקא, מנחם

מענדל, ובתיה מינא געלב

לזכות הרה"ת ר' שרגא

פייועל בראוד

לזכות הרה"ת ר' יוסף רסקין וכל

משפחתו

לזכות

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ולזכות

הרבנית הצדקנית חי' מושקא

לזכות הרה"ת ר' אברהם דוד

ומרת רחל לאה טיברג

לע"נ בתיה בת שלמה הלוי ע"ה

מנדבים חודשיים

לזכות הרה"ת ר' ישראל מאיר
אברמסון וכל משפחתו

לע"נ הרה"ת אברהם ישעי'
בהרה"ת עובדי' ע"ה שטראקס

לזכות בת שבע שתחי'
בת הרה"ת יוחנן מרזוב
וכל משפחתו

לזכות דינה בת שבע
בת מאירה אסתר

לזכות פערל רייזל
בת אהובה ברכה

לזכות הרה"ת ר' יהושע
בירקאוויץ וכל משפחתו

לע"נ רבקה אלטא
בת חנה לאה ע"ה

לע"נ הילדה היקרה עדאל שיינא
ע"ה בת הרה"ת מרדכי אליה
ילחט"א האנאווער

לזכות הרה"ת ר' אביגדור
סימאנדס וכל משפחתו

לזכות הרה"ת ר' חיים משה
וזוגתו מנוחה רחל ובניהם מנחם
מענדל ופעסיא

לע"נ ראובן אברהם
בן אלתר שלמה זלמן

לע"נ הרה"ח הרה"ת ר' שמואל
אייזיק הלוי ע"ה פאפאק
נדפס על ידי ולזכות משפחתו

לזכות ולרפו"ש עבור
חי' אלה שתחי' בת ריסא
ולזכות עמנואל בן חי' סאשה

לזכות ולרפו"ש ליסוף יצחק בן
אירים ודורי בן אורה
לזכות אשר בן רינה לזיווג
משורש נשמתו ולגאולה שלימה
של עם ישראל
בקרוב ממש

לזכות ולרפו"ש לשאול אליהו
שיחי' בן חנה רבקה שתחי'

לזכות מרת חנה מינא
בת שושנה אביבה

לע"נ הר"ר כתריאל שלום בן
הר"ר חיים יצחק ע"ה

לזכות הרה"ת ר' יונתן מיכאל
הכהן בן ריסא, וכל משפחתו
לזכות הרה"ת ר' נחמן דוב שיחי'
בן מאלע, וכל משפחתו

לע"נ יחזקאל בן יוסף חיים
ולע"נ רבקה בת יחזקאל

לע"נ ר' ראובן בן ר' יוסף
רובינשטיין ע"ה נדבת
חתנו ר' מיכל קארצאג

לזכות יהודית
ולזכות אחיותיה חי' מושקא,
זעלדא, ואחיה שרגא
פייוויש, מנחם מענדל
נדבת הורי' מרדכי אברהם
ישעיהו וזוגתו מרת אסתר שפרה
טלזנר

לזכות הרב ומשפיע שמואל לו,
שימשיך בעבודתו הקודש
מאת תלמידו שאול גנוגלי

לזכות
World Trade Copiers
ואברהם הולצברג

לזכות הת' מנחם מענדל
בן שיינא באשא

לזכות אסתר בת רחל

לזכות הילד חייל בצבאות ה'
אברהם זאב בן שיינא באשא

לזכות ר' לוי יצחק הלוי
וזוגתו מרת חנה קורניסקי
וכל יוצאי חלציהם
ולזכות חדר מנחם' מלבורן
אוסטרליה

השליח הרה"ת ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת שטערנא שרה שיחיו

מיניץ

לזכות

הילדים מנחם מענדל, אייזיק גרשון, צמח, משה, וחי' מושקא שיחיו

מיניץ

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה, ושירו מהם
הוריהם אידישע חסידישע נחת

נדבת

ר' יוסף הלוי וזוגתו מרת חנה מלכה שיחיו

גורביץ

לזכות

כל משפחתו

שיחיו להם ברכות בטוב הנראה והנגלה בכל מכל כל, ושירו מהם
הוריהם אידישע חסידישע נחת

לעילוי נשמת הרה"ת הר' אליהו ציון בן הרה"ת ר' חנניה ומרת ברוכה

ולזכות מרת סופי' בת גרז שתבדל לחיים טובים וארוכים ולזכות ר' חיים שמעון בן רחל,
ומרת חי' לאה בת ראשקא שיחיו

נדבת אוריאל בן סופי' וזוגתו מרת חנה טויבע בת חי' לאה ומשפחתם שיחיו
להצלחה רבה בגו"ר

נדפס באר'בות

